

szervezetek: mondjuk a kommunista párt vagy az Új Magyar Szocialista Munkáspárt, esetleg mindkettő vagy még mások is? Milyen lesz az önök viszonya ezekhez? Sokak szerint sokkal élesebb ellentétekre kell számítani ezen szervezetek és önök között, mint önök és az ellenzék között.

– Mi természetesen szemben állunk minden diktatórikus elképzelést valló párttal és szervezettel, ha az említett pártok ilyenek lesznek, velük is. Mindazonáltal a magyar politikai életnek jót is tennie, ha létrejönne, mert például a Magyar Szocialista Pártnak sem kellene örökösen azt bizonygatnia, hogy ő már nem az MSZMP.

– Ön most nagyon visszafogottan fogalmaz, de a másik oldal, az önöket likvidátornak, sőt machinátornak tartó öskommunisták már korántsem ilyen cizelláltak. Ők azt állítják, hogy valójában az MSZMP jobboldalának puccsáról volt szó a XIV. kongresszuson, amely ellenkezik a párttagság többségének véleményével és szándékával. Nem abszurdum ez, amikor a küldötteket demokratikus úton választották?

– Megértem a minket vádolók indulatát, hiszen ők eddig teljhatalmú urai és vámszedői voltak a társadalmi, gazdasági csődnek. De akármilyen indulatos is valaki, nem vonhatja kétségbe, hogy azok a küldöttek, akik részt vettek a kongresszuson, delegálói akaratát képviselték. Engem például azzal bíztak meg az V. kerületi reformkörök, hogy a szociális állam és a szociális piac gondolatkeretét képviseljem, ennek próbáljak érvényt szerezni. Én ezt teljesítettem is. Feltehetően a többi küldött sem járt el másként. Megjegyzem, az a körül-

belül 200 küldött, aki nem fogadta el az MSZP megalakulását, bizonyára szintén ilyen felhatalmazást kapott. Szintúgy az a több mint 1000 küldött, akik viszont az MSZP létrehozására voksoltak. Ez az arány egyébként kifejezi a pártban belüli reformerek és konzervatívok arányát is. Majdnem 1300-ból 200 konzervatív.

– Ebből viszont az következne, hogy a 700 ezres MSZMP-tagság túlnyomó többsége az új pártba, a Magyar Szocialista Pártba lép be. Ez a feltételezés nem látszik reálisnak.

– Nem feltétlen csak erről van szó. Az valószínű, hogy az új párt tagsága 300 ezer körül lesz, de ez nem jelenti azt, hogy a többi 400 ezer marad az MSZMP valamely utódpártjában. Az MSZMP gyűjtőpárt és karrierpárt volt egyszerre, azaz sokfajta felfogású, világnézeti embereket tömörített. Bizonyára sokan lesznek, akik felszabadulásként élik meg a történetet, és más pártokban keresnek helyet maguknak. S mondom: sokan lesznek majd, akik végre meggyőződésük szerint lehetnek kommunisták.

– Önök a kongresszuson látványosan lemondtak a kommunista jelzőről, bár a reformkommunisták előtt nem zárják el az utat. A demokratikus szocializmus viszont sokak szerint fából vaskarika. Hogyan egyeztetel össze egy deklaráltnak szocialista pártban a reformkommunisták jelenlétét a párt szocialista múltjával?

– Előbb tén tisztázni kellene, hogy mit értünk reformkommunizmuson. Azt semmiképpen, amit az eredeti kommunista elképzelésekkel Sztálin és tanítványai műveltek. A reformkommunista az én elképzelésem szerint az, aki visszanyúl az eredeti kommunista

elképzelésekhez. Melyek ezek? A szabad egyének, a társulás szabadsága, a szabad közösségek, a közösségi tulajdon és az önkormányzat. Ezeket az alapelveket a sztálini despotizmus beszűkítette, hiszen elnyomták az egyéniséget, megakadályozták a szabad társulásokat és közösségeket, a közösségi tulajdon helyett egy sajátos magántulajdont, a politikai magántulajdont hozták létre, az önkormányzat helyett pedig személyi diktatúrát. Ez nem kommunizmus, ez sztálinizmus. Ellenben ha – mint mondtam – valaki az eredeti marxi kommunista elképzelések híve, helye lehet a szocialista pártban. Ugyanígy az eurokommunistáknak.

– Ennek az új szocialista pártnak akkor lesz hitele, ha lesznek a többi pártok között rokonszenvezői. Kiknek a támogatására számít, kikkel lépne szívesen koalícióra az MSZP választások után?

– Mi bármely párttal szívesen tárgyalunk, feltéve, ha bennük is megvan az együttműködési szándék. Küzdenünk kell a hitelességünkért és küzdeni is fogunk.

– Akár polgári pártokkal is együttműködnek?

– Semmiféle korábbi beidegződés nem vezethet bennünket. Egészen másként kell néznünk az ellenzékét is, mint az MSZMP tette. Bármivel együttműködünk, ha persze ők is hajlandók velünk. A cél közös: Magyarország válságának leküzdése, egy normális politikai parlamentarizmus létrehozása. Egyébként minden kérdésben – pl. abban, hogy polgári demokrácia kell vagy demokratikus szocializmus – a választópolgárok fognak dönteni, nem pedig a pártok. Mi alávetjük magunkat a választók akaratának.

Csizmadia Ervin

Az MDF úgy politizál, hogy hat a tömegekre

89. 10. 26.

– Kulin Ferenc, az MDF elnökségi tagja

– Miért és hogyan kapcsolódott az MDF mozgalmához?

– Rögtön a kezdetén, 1987-ben, szeptember végén, amikor Lakitelken először jött össze az az értelmiségi csoport, amelyik megalakította a Magyar Demokrata Fórumot. Azért mentem el, mert ennek az induló mozgalomnak akartam tagja lenni. Akkor ugyan még az MSZMP-ben voltam, de világosan láttam, hogy csak idő kérdése, mikor válok ki. Volt még egy illúzióm, hogy az MSZMP-n belül erősíteni lehet azt a szárnyat, amely majd eljut egy nyílt és radikális konfrontációhoz mindenfajta dogmatikusokkal és fundamentalistákkal. Egy évvel később, 1988 szeptemberében kultúrpolitikai konfliktusba keveredtem. Ez indokolta a kiválasztást az MSZMP-ből.

– Mi volt ez a konfliktus?

– Knopp András államtitkári kinevezése.

– Ez személyében hogyan érintette önt?

– Én a bölcsészkaron belelendültem a politizálásba, és az 1988 májusi pártértekezlet előtt úgy láttam, hogy a bölcsészkar párttagsága megnyerhető egy dinamikus reformpolitika képviselőjének. Ebben nem is csalókoztam. Volt egy feltételünk: ha visszaveszik a pártba a négyeket, akkor mi úgy tekintjük, hogy a pártvezetőséggel lehet dialógust folytatni. Azt mondták, mindent megpróbálnak. Ám nem-hogy nem oldódott ez a konfliktus, hanem mintha a szemünkbe köptek volna, kinevezték Knopp Andrást kulturális államtitkárnak. Ebben a helyzetben úgy éreztem, nem tehetek mást, mint hogy egy látványos, demonstratív akcióba kezdek. Negyedmagammal (Czakó Gábor, Alexa Károly, Balassa Péter) indítottam egy aláírásgyűjtő akciót. 48 órán belül 450 aláírás gyűlt össze, amit mi a megfelelő helyekre továbbítottunk. Az aláírások postázásával egyidejűleg visszaadtam a tagsági

könyvemmet is. Így vált egyértelművé, hogy a demokrata fórumhoz tartozom, és nem kell kínlódnom a kettős elkötelezettséggel.

– Lakitelken fenntartás nélkül csatlakozott az MDF-hez?

– Úgy nem tudnék részt venni egy mozgalomban, hogy nincsenek fenntartásaim.

– 1987 őszén az MDF volt és néma csend. Egy mostani helyzetet, kínálatot feltételezve is az MDF-et választotta volna?

– Még inkább, mert az eltelt időszak azt bizonyítja, hogy az MDF tudott úgy politizálni, hogy hasson az aktivizálható tömegekre. Rendkívül fontosnak érzem, hogy ott legyek, ahol ezek a nagy mozgások, s ami ezzel jár, a nagy lehetőségek, a nagy tévedések veszélye adódik. Ha két év után azt mondom, hogy az MDF-fel való kapcsolatomban egyszerre erősödtek fel a vonzalmak és a fenntartások, akkor ezzel azt is mondom, hogy még na-